

„A kísérlet minden reményemet felülmúlta: egy dobozos egykilós Cyclon B. elegendő volt, hogy tíz perc alatt kétszáz munkaképtelennel végezzen. Figyelemre méltó időnyereségnek számított ez, hiszen a treblinkai módszerrel ugyanehhez az eredményhez fél óra vagy még több kellett. Ezenfelül így nem korlátozta tevékenységünket a tehergépkocsik száma, motorhiba vagy benzinhiány. S legvégül: az eljárás olcsó volt, mivel egy kiló Giftgas – ahogy rögtön ellenőriztem – mindössze három és fél márkába került.

Igen, megtaláltam a megoldást!”

Tisztelt Túlélők!

Tisztelt Miniszter Úr!

Tisztelt Nagykövet Úr!

Tisztelt Emlékezők!

A fenti idézet kamaszkorom egyik meghatározó regényéből, Robert Merle „Mesterségem a halál című” művében olvasható. A szerző azt a pillanatot írta le, amelyikben a táborparancsok – a regényben Rudolf Lang, a valóságban Rudolf Höss rájön „A” megoldásra... A megoldásra egy olyan ép ésszel fel nem fogható problémára, hogyan lehet minél több embert, minél gyorsabban, minél egyszerűbben, és mint olvashatjuk olcsón megölni. A regény, épp úgy, mint ahogyan Höss tanúvallomásai is szenvtelen hangnemben és szinte mind érdekes és megoldandó technikai problémáról beszél az emberek tervszerű likvidálásáról. Hogyan lehet megoldani, hogy az áldozatok ne fogjanak gyanút? Azt kell nekik mondani, zuhanyozni mennek... hogy jegyezzék meg hova tették le ruháikat, s kell nekik adni egy darab szappant... Lehetőleg mindezt az anyanyelvükön kell tenni, így is növelve a túlélésbe vetett bizalmukat. Majd a sikeres „különleges kezelés” után a hullák eltüntetése, elégetése is komoly fejtörést okozott a koncentrációs táborok parancsnokainak. De erre is, mint technikai, mint megoldandó kérdésre tekintettek. S mint ahogyan az idézet utolsó mondata is mutatja – ha sikerült végül megtalálni „A” megoldást, az örömmel és büszkeséggel töltötte el felfedezőjét...

„A gyilkolás könnyű volt, még örökre se volt szükség, hogy betereljük őket a kamrákba, egyszerűen bementek maguktól mivel azt hitték, zuhanyozni visszük őket, majd víz helyett gázt engedtünk rájuk. Az egész folyamat gyorsan ment.” - mondta Höss a háború után.

Újból be kell látnunk, hogy a mára már talán kissé elcsépeltnek tűnő halálgyár szó pontosan leírja, hogy mi is volt az auschwitz, vagy a többi náci megsemmisítő tábor. Nagyüzemek, ahonnan kiirtottak minden emberi érzést, mindent, ami az emberi méltósággal kapcsolatos. Ahol bűnözők vették át a hatalmat tisztességes, becsületes emberek felett, s ahol az életben maradás, a túlélés akarata és a mindennek elviselése kényszere felülírta a korábban ismert normális élet szabályait. S csakhamar egy abnormális világ szürrealisztikus és ép ésszel felfoghatatlan szabályai között találták magukat a táborokba deportált milliók.

Akár a regényt, vagy még inkább Höss tanúvallomásait olvasva megfogalmazódik a kérdés minden jó érzésű emberben. Hogyan lehet emberek tömeges megsemmisítésében csak „A” megoldandó feladatot, a napi taposómalom szerű munkát látni. Hogy lehetett embereket pusztá számoknak, nőket, gyerekeket vagy aggastyánokat tételnek említeni és akként is kezelni?

Mindez magyarázható a szimpla gonoszsággal? Megítélésem szerint nem. Nem, mert olyan egyszerűen és magától értetődően beszélt Höss az emberek tömeges kivégzéséről, mintha az a világ egyik legtermészetesebb, már-már mindennapi dolga lenne. Vagyis Höss nem embereket, érző lényeket látott a foglyokban, hanem munkafeladatot. Mindez több, mint a hétköznapi értelemben vett emberi gonoszság, illetve ez valami teljesen más.

De ne feledjük, az auschwitzi táborokkomplexumban, mert, hogy az az volt, nem egy vagy kettő, netán egy tucat ember szolgált Höss parancsnoksága alatt. Egy évvel ezelőtt a lengyel Nemzeti Emlékezet Intézete az interneten tette közzé az egykori auschwitzi haláltábor mintegy nyolc és fél ezer őrének szinte teljes névsorát. És igen, volt közöttük magyarországi származású is, mint ahogyan számos más országból származó... És tudjuk azt is, hogy táborokból sem egy vagy kettő volt a náci birodalomban és a megszállt területeken, hanem annál sokkal több... És azoknak a táboroknak is voltak parancsnokai, őrszemélyzete. És igen, közöttük is sokan a helyi lakosságból, vagy a náci Németországgal szövetséges országokból verbuválódtak ... és igen, nekik is volt családjuk, akikhez aztán a nap végén, a jól végzett munka tudatában hazamentek... Összetett kérdés, de valahol mégis egyszerű a válasz, mi vezetett oda, hogy zsidók millióit, romák és szovjet hadifoglyok ezreit pusztították el. Az előítéletesség, a fajelmélet, az antiszemitizmus, embertársunk el nem fogadásának „kultúrája”, és ezek erőteljes, nyílt propagandája nem pusztán megalkuvást eredményezett, mint ahogyan az sokaknál történt. A megmérgezett lelkek nem érezték bűnnek tetteiket, sőt... A nagybetűs gonosz nem egy, nem kettő, hanem sok-sok ezer ember lelkébe fészkelte be magát olyan mélyen, hogy nem pusztán a „Ne ölj!” parancsolatát törölték elméjükben, de kiirtották magukból az ember és az emberi méltóság tiszteletét is.

Nekünk, magyaroknak miért fontos, és egyben fájó helyszín Auschwitz, Auschwitz-Birkenau? Ne feledjük, az auschwitzi táborokkomplexumban elpusztított áldozatok egy harmada, mintegy 400000 ember magyar zsidó volt. Magyarul beszélő, magyar kultúrát magának érző, ártatlan ember, hű állampolgárai eme hazának.

Feladatunk, itt az Emlékközpontban az ő emléküket ápolás, őrzése, megőrzése – s a fiatal generáció oktatása, hogy mindez még egyszer ne történhessen meg!

Köszönöm figyelmüket!